

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM

Intézkedésre vonatkozó észrevétel/
Véleményezésre/tájékoztatásra/lejegy
Kulturális Főo.
Másolatban: *[Signature]*
Határidő: *[Signature]*
2023. MÁJ. 03.
Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala

Iktatószám: IV/1991/2023/MUZEUM

Hiv. szám:

Ügyintéző: Petróczky Henrietta

Telefonszám: +36 (1) 896-1072

Melléklet: 6 db

Tárgy: Budapesti Történeti Múzeum és tagintézményei – 2022. évi beszámoló és 2023. évi munkaterv értékelése

Karácsony Gergely főpolgármester úr
részére

Budapest Főváros Önkormányzata

Budapest

Városház utca 9-11.

1052

Tisztelt Főpolgármester Úr!

Köszönettel megkaptam a Budapesti Történeti Múzeum és tagintézményei 2022. évi beszámolóját és 2023. évre vonatkozóan elkészített munkatervet. A dokumentumokat főosztályunk áttekintette, szakmai véleményünket a mellékletben csatolt értékelésben fejtettük ki.

A Budapesti Történeti Múzeum és tagintézményei 2022. évi beszámolóját és 2023. évi munkatervét – a levülelhez mellékelt, részletes értékelésben felvetett javaslatok szem előtt tartásával – elfogadásra javaslom.

A Budapesti Történeti Múzeum és tagintézményei működtetéséhez további sok sikert, eredményes munkát kívánok!

Budapest, 2023. május

Üdvözlattel:

Dr. Szende László
főosztályvezető

Múzeumi Főosztály

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2023.05.02 16:00:18
Kulturális és Innovációs Minisztérium
Kiadmányozta: Dr. Szende László

10

11

Budapesti Történeti Múzeum

Országos múzeum beszámolója 2022

Értékelés:

Összefoglalás

A Budapesti Történeti Múzeum (BTM) szakmai közössége 2022-ben a korábbi, zárva tartással terhelt évek után sikeresen szólította meg a látogatókat. A kibővült múzeumpedagógiai, közművelődési és kommunikációs tevékenység, valamint a változatos időszaki kiállítások révén jelentősen nőtt a Vármúzeum látogatószáma. Elindult az önkéntes program, fokozódott a tudományos tevékenység, nőtt a kutatásokban való részvétel és bővült a publikációk száma. Az intézmény munkatársai növekvő mennyiségű régészeti feladatellátásban vettek részt, így a muzeológiai háttérmunkák erősödése kevésbé volt jellemző. Az elért eredmények megőrzése mellett a kollégák továbbképzése, a nemzetközi pályázatokban való részvétel, valamint a műtárgynyilvántartás és hozzáférés fejlesztése jelenthet további előrelépéseket az intézmény számára.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

A BTM 2022 őszén a gazdaságossági szempontokat kiemelten szem előtt tartó, aktualizált Szervezeti és Működési Szabályzatot terjesztett a fenntartó elé, ám annak jóváhagyása év végéig nem történt meg. A régészeti főigazgató–helyettes utódjának kinevezése fenntartói hozzájárulás hiányában szintén elmaradt, így jelenleg egyetlen főigazgató–helyettese sincs az intézménynek. A 315 fő dolgozóból a tagintézményeket is figyelembe véve összesen hármán vettek részt felnőttképzésben, hármán folytattak doktori tanulmányokat és egy kolléga tanult felsőfokú szakirányú továbbképzésen.

A legfontosabb stratégiai célokat 2022-ben az elektronikus ügyiratkezelésre történő átállás, a Budapest Főváros egyesítésének 150. évfordulójához kapcsolódó két kiemelt kiállítás előkészítése, az önkéntes program fejlesztése és A Háborúkban Megerőszkolt Nők nemzetközi projektjében való aktív közreműködés jelentette. A szervezet rendelkezik az előírt és a fenntartó által jóváhagyott öt stratégiai dokumentummal, amelyek a küldetésnyilatkozat kivételével (2017) a 2020–2023-as időszakra vonatkozóan fogalmaztak meg új értékeket, jövőképet és stratégiai fókuszterületeket a BTM és tagintézményei számára, ám az eddig elért stratégiai eredmények és fejlesztések bemutatásával sajnos adós marad a beszámoló. Az országos múzeumokra vonatkozó kiemelt feladatok csak részben teljesültek: a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását segítő intézményi program kidolgozása, az iskolai közösségi szolgálat bővítése és az önkéntes program elindítása valósult meg. A fent említett nemzetközi együttműködés keretében megjelent egy tanulmánykötet, és 2023-ban egy nemzetközi zsűri által kiválasztott kortárs emlékmű állítása valósul meg. A Vármúzeum és a Budapest Galéria műemlék épületeiben a forráshiány miatt csak sürgős állagmegóvó beavatkozásokat sikerült elvégezni, ám szükséges lenne átfogó modernizálásuk. A kritikus állapotú Lenkei utcai raktárban mindössze kisebb volumenű nyílászáró felújítás történt.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

A Középkori Főosztály régészeti gyűjteménye kiugró mennyiségű leletanyaggal gyarapodott a Bem József téri lelőhelyről beérkező mintegy 1000 láda révén, ám az anyag feldolgozottságának mértékéről nem ad tájékoztatást a táblázat. Ezen túl a budai Vár területéről, valamint a Károlyi utcából érkeztek be jelentős mennyiségű régészeti leletek, valamint a szakkönyvtár állománya gyarapodott 259 kiadvánnyal ajándékozás révén.

A tárgyévben mintegy 5.500 új leltári tétel került a leltárkönyvekbe, ami csökkenő tendenciát mutat (2021: 8.059 tétel). A gyűjteményi nyilvántartás a hagyományos mellett egyes gyűjteményeknél számítógépen is zajlik, ám az intézményben jelenleg nincs akkreditált gyűjteménykezelő szoftver (a régészeti területen az Arché szoftvert használják a kollégák). A középkori archaeozoológiai gyűjtemény nem rendelkezik szakleltárkönyvvel. A Hagyatéki Gyűjtemény szűrőpróbaszerű revíziója a gyűjtemény 17 %-át szabályosan áttekintette, ám ezen túl csak egyetlen régészeti gyűjteményben indult el szűrőpróbaszerű revízió. A szakkönyvtár mintegy 10.000 kötetének revíziója komoly eredmény (a teljes állomány 15 %-a).

A digitalizálási feladatok leírásánál keveredik a számítógépes nyilvántartásba vétel (például szakirodalmi kartonok rögzítése) és a digitális műtárgy reprodukciók készítésének fogalma, valamint a részletes bemutató táblázat összes digitalizált tételszáma (2.543) nem egyezik meg az összefoglaló táblázat digitalizált kulturális javainak számával (10.182), így ez a tevékenység nem teljesen tekinthető át. Jelentősebb digitalizálási munkálatok az Adattárban, illetve a Budapest Galéria archívumában zajlottak. Összesen 352.670 műtárgy kereshető műtárgynyilvántartó adatbázisban, amelyek közül 6.356 tétel érhető el az intézmény honlapján.

III. Műtárgyvédelem

Jelentős előrelépésként megkezdődött a régészeti munkák belső folyamatainak intézményi racionalizálása, valamint a restaurátor kollégák immár a kiállításokat tervező projektcsapatok tagjaiként is képviselik a műtárgyvédelmi szempontokat és részt vesznek az alkotómunkában (műtárgymásolatok, installációs elemek elkészítése). Több műhelyfejlesztés is sikeresen megvalósult, így többek között mobil elszívók, papírontásra alkalmas asztal, valamint megfelelően felszerelt vegyifűlkék segítik a szakszerű munkavégzést. 2022-ben mintegy 5.000 műtárgy aktív állományvédelmi kezelése zajlott, a korábbi évhez hasonlóan. A Nemzeti Kulturális Alap (NKA) támogatásával a budavári gótikus szoborlelet restaurálását a közép-pontba állító nemzetközi workshop valósulhatott meg.

IV. Tudományos kutatás

A Középkori Főosztály kollégái folytatták tudományos kutatásuk korábbi irányvonalát a főváros középkori régészeti örökségére és történetére fókuszálva, míg a Budapest Galériában Andreas Fogarasi kiállításához kapcsolódóan egy építészeti- és kultúrtörténeti kutatás valósult meg. A BTM kollégái részt vesznek a Budapest Főváros Levéltára által koordinált és 2024-ben megjelentetni tervezett Budapest Története című tanulmánykötet megírásában. A tavalyi évhez képest előrelépés,

hogy az ötfős Tudományos Tanács szakmai testülete véleményezi a munkatársak kutatónap igényét és a tervezett kutatási téma illeszkedését a BTM alaptevékenységéhez. Öröndetesen megnőtt a hazai és nemzetközi kutatási programokban történő részvétel száma (1-ről 11-re), és két tudományos konferenciát rendezett az intézmény, amelyek közül az egyik a Bathing Culture in Budapest nemzetközi esemény volt. A múzeum dolgozói 15 konferencia-előadást tartottak, jelentősen nőtt a publikációk száma, valamint megduplázódott a magyar- és idegen nyelvű tudományos kiadványok mennyisége is az előző évhez képest, ami elismerést érdemel. A remittenda kezelésére vonatkozóan nem tartalmaz javaslatot a beszámoló.

V. Kiállítási tevékenység

2022-ben a hat állandó kiállítás mellett három időszakos kiállítás nyílt a Középkori Főosztály rendezésében a BTM Vármúzeumban: a 20. századi játékokat bemutató Kádár (játék)katonái, a Szent Margit életét és korát bemutató A Sziget – Szent Margit és a domonkosok, valamint a leglátványosabb régészeti leleteket bemutató sorozat újabb állomásaként a Középpontban a Középkor 7 – ágyúgolyó és pohár című kiállítás. Szintén itt valósult meg a Budapest köszönti a Girótl című, a kerékpárversenyzés történetét bemutató időszakos kiállítás a Kiscelli Múzeum kurátorainak közreműködésével. Az Egy hónap – egy tárgy kiállítás havonta mutat be egy-egy új műtárgyat. A Budapest Galéria Lajos utcai műemlék épülete kéthavi rendszerességgel ad otthon a hazai kortárs művészetet nemzetközi kontextusban láttató tárlatoknak, célul kitűzve a kutatás alapú kiállítások megvalósítását és a fővárosra való reflektálás lehetőségét. Budapest Főváros Önkormányzata támogatásával 2022 tavaszán egy különleges köztéri programsorozat is megvalósult a Budapest Galéria szervezésében Variációk emlékműre címmel, a koronavírus járvány áldozatainak emlékeztét a középpontba helyezve.

A két megelőző év részleges zárva tartási időszakai után a 2022-ben megvalósult 310 nyitva tartási nap (2021-ben: 174 nap) révén a látogatószám kiugró növekedése volt tapasztalható: az előző évi 92.228 fő után 237.976 fő volt az összes látogatószám, ami lenyűgöző eredmény. Közel 50.000 fővel nőtt a teljes árú belépőt fizető látogatók száma, a jegyár bevétel így több mint 170 millió Ft-ot ért el. Ennek ismeretében meglepő adat, hogy a múzeumpedagógiai foglalkozások árbevétele mintegy 6 millió Ft-tal csökkent az előző évhez képest, ennek magyarázatára nem tér ki a beszámoló. A régészeti bevételek a megnövekedett feladatellátás révén közel 50 millió Ft-tal növekedtek.

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A megszokott nyitva tartással működő évben a múzeum folytatta a 2020-ban megfogalmazott és az intézményt a főváros múzeumaként definiáló közönségkapcsolati stratégiájának a megvalósítását. Az intézmény közművelődési tevékenysége növekvő számú tematikus és szubjektív tárlatvezetéssel, családi napokkal bővült. Az áprilisban megnyílt kerékpáros kiállításához kapcsolódóan változatos programok valósultak meg a különböző sportegyesületek, versenyzők és a kerékpáros szubkultúra tagjainak megszólításával. Új kezdeményezésként indult útjára a mindennapi krízishelyzetekben helytálló szakembereket a középpontba állító Hétköznapi Hősök Program. A Budapest Galéria folytatta korábbi sokszínű és az adott kiállításra reflektáló programjainak megvalósítását, köztük a

megnyitókön a kortárs zenei performanszok hagyományát. A BTM kollégái várostörténeti sétákat is vezetnek Budapest különböző helyszínein, többek között a Margit-szigeten, a budai Várban és a Rákóczi úton. Összesen 162 közművelődési rendezvény valósult meg a múzeumban (2021-ben 84), 18.278 látogató részvételével (2021-ben: 2.517 fő látogató), ami dicséretet érdemlő teljesítmény. Az intézmény az offline programok megvalósítását helyezte a középpontba, mindössze négy online programot rendezett összesen 88 érdeklődő számára.

2022 tavaszán állt fel az intézményi önkéntes programért felelős háromfős projektcsapat, majd a kollégák közötti igényfelmérés és felkészítés után ötféle tevékenységi körben, 15 fő önkéntessel indult útjára az program. Elismerést érdemel a tudatos és gondos előkészítés, amelynek eredményeként jelenleg 21 fő önkéntes segíti az intézmény munkáját.

A Vármúzeumban megtörtént a múzeumpedagógiai tér modernizálása, az oktatási programkínálat új elemekkel bővült és az intézmény csatlakozott a Lázár Ervin Programhoz is. Ötletes múzeumpedagógiai fejlesztésekkel (óriás társasjáték, mobiltelefonos játék, kültéri fővárosi kiállítótérek pedagógiai hasznosítási ötletei), valamint baráti társaságokat is váró múzeumi szülinapi programajánlattal sikerült egyre több érdeklődőt megszólítani. A bevezetőben említett, a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását segítő intézményi program megvalósulásáról nem ad külön tájékoztatást a beszámoló. A Budapest Galériában nyári alkotóműhely és a Múzeumok Őszi Fesztiváljához kapcsolódó pedagógiai programok valósultak meg, valamint folytatódott a Motivált mozdulat című vizuális alkotó programsorozat mozgásukban korlátozott gyermekek számára a Semmelweis Egyetem Pető András Gyakorló Óvodájával együttműködésben. Ugyanitt rendszeres képzőművészeti tehetséggondozó foglalkozásokon alkothatnak az általános iskolás diákok. A Budapest Galéria, valamint a Régészeti osztály munkatársai összesen 12 fő iskolai közösségi szolgálatos diákkal működtek együtt. Összesen mintegy 400 múzeumpedagógiai foglalkozás zajlott az intézményben 6.416 diák részvételével (2021: 221 foglalkozás 3.655 fő részvételével), ami komoly eredmény.

A Budapest Galéria munkatársai több művészeti felsőoktatási intézménnyel ápolnak aktív kapcsolatot és fogadják rendszeres tárlatvezetésre a diákokat, ám a BTM kollégái közül mindössze egy fő tanít a felsőoktatásban. Az intézmény munkatársai a 2011-ben alakult, nagyrészt nyugdíjas tagokból álló, jelenleg 77 fős Baráti Kör számára havonta jelentkező ismeretterjesztő programokat, valamint városi sétákat és kirándulásokat szerveznek.

A kollégák folytatták a teljes múzeumot átfogó, megújult arculat kommunikációját az intézmény ismertségének növelése érdekében, amely tevékenység hatására jelentősen megnőtt az írott sajtó megjelenések (37-ről 168-ra), valamint az elektronikus sajtó megjelenések (128-ról 807-re!) száma. A hivatalos Facebook oldal követőinek köre több mint 2000 fővel gyarapodott egy év alatt, ami szép eredmény, valamint az Instagram platformon is jelen van külön a Vármúzeum és a Budapest Galéria is.

VII. Pályázati tevékenység

A táblázatban szerepeltetett minisztériumi bérfejlesztési pályázaton (320.724.000 Ft) túl kizárólag az NKA Kollégiumaihoz pályáztak a munkatársak kiállítás és katalógus létrehozása, műtárgyvásárlás,

restaurálás, digitalizálás és egyéb szakmai célok megvalósítása érdekében. A benyújtott pályázatok révén összesen 26.905.000 Ft támogatást sikerült elnyerniük.

Ajánlások:

1.

A 315 fő munkatársi létszámból összesen hét kolléga vett részt különböző képzéseken. A jövőben javasoljuk a képzésbe bevont kollégák számának növelését, ami a munkatársak motivációjának megőrzését, pályán tartásukat is elősegíti.

2.

A 2020–2023-as időszakra megfogalmazott stratégiai tervekben kitűzött célok ismertetésére, az esetleg már megvalósult részeredmények bemutatására nem tér ki a beszámoló. A 2023-as évre vonatkozó beszámolóban kérjük a hároméves időszak stratégiai fókuszterületeinek és célkitűzéseinek áttekintését, az elért eredmények részletes bemutatását.

3.

A muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján a régészeti állatcsont leletek nyilvántartására a 4. számú szakleltárkönyv szolgál. Kérjük a szakleltárkönyv beszerzését a Középkori archaeozoológiai gyűjtemény szabályos nyilvántartásának vezetéséhez.

4.

A hatékonyabb nyilvántartási munkavégzés és a honlapon való hozzáférés növelése érdekében javasoljuk integrált és akkreditált gyűjteménykezelő szoftver beszerzését és alkalmazását az intézményben.

5.

A muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről szóló 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 2. § (2) bekezdés a) pontja alapján az intézmény gyűjteményenként hétévente revíziót folytat le, a vagyon- és tulajdonvédelem, a kulturális javak hitelességének folyamatos fenntartása, és a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények átvezetése céljából. Javasoljuk a műtárgyállomány nagyságrendjéhez mértén nagyobb mértékű, tervszerű revízió végzését.

6.

A digitalizálási feladatok leírásánál kérjük kizárólag a digitális műtárgy reprodukciók készítését szerepeltetni, valamint kérjük az egyes táblázatokban szereplő adatok összehangolását.

7.

Javasoljuk a pályázati lehetőségek kibővítését a hazai és nemzetközi együttműködések, projekt partnerségek irányában.

8.

Indokolják meg, hogy a nagyszámú látogató ellenére miért csökkentek a múzeumpedagógiai programok bevétele.

Értékelés:

Összefoglalás

A főváros egyesítésének 150. évfordulójáról megemlékező nagyszabású eseménysorozathoz két új kiállítás megnyitásával és széles közönséget megszólító rendezvények megvalósításával kapcsolódik a Budapesti Történeti Múzeum (BTM). A 2020-ban elindított szemléletbeli változások továbbvitelével, az elért eredmények bővítésével terveznek a kollégák, reális elképzelések mentén.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

Az intézmény vezetősége 2023-ban is a fenntartó elé terjeszti az aktualizált SZMSZ-t, illetve törekszik a jelenleg nyitott főigazgató–helyettesi pozíciók betöltésére. A döntés alapvetően a fenntartótól függ, de minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy az intézmény működése ezen a területen is stabilná váljon. A stratégiai célok között szerepel a teljes múzeumi ügymenet elektronikus úton történő kezelésére való átállás a már sikeresen bevezetett papírmentes iratkezelés után, a vezetői információs rendszer kiszolgálásához szükséges kontrolling tevékenység folytatása, a múzeum informatikai rendszerfejlesztésének folytatása, valamint a 150 éves főváros ünnepéhez kapcsolódóan két nagyszabású kiállítás megvalósítása. A tervek szerint a Budapest-hatás. Fővárosi kötődések és identitások című kiállítás a Vármúzeumban, a Budapesti divat 150 éve című kiállítás pedig a Kiscelli Múzeumban nyílik meg. A kiemelt múzeumi feladatok közül továbbra is a hátránykompenzáció, az iskolai közösségi szolgálatban való részvétel és a tavaly elindult önkéntes program fejlesztése áll a középpontban. A Budapest Galériában ősszel egy nemzetközi együttműködésben megvalósuló kiállítás nyílik, valamint folytatódik a Művészcsere program 16 külföldi alkotó részvételével. A múzeumi ingatlanokon az anyagi korlátok miatt csak a legszükségesebb fejlesztések valósíthatók meg.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

A Középkori Főosztály gyűjteménye továbbra is a régészeti megfigyelésekből és feltárásokból előkerülő leletanyaggal gyarapszik. Jelentős nyilvántartási feladatot jelent a korábbi kutatások anyagának feldolgozása és beletárolása, kiegészítve a régészeti feltárások fotó- és rajzanyagának nyilvántartásával is. A középkori régészeti gyűjteményben, valamint a rajz- és fotótárban szűrőpróbaszerű revíziót terveznek a kollégák összesen mintegy 17.000 tárgy áttekintésével, a könyvtár munkatársai pedig szeretnék a korábban megkezdett teljes állományi revíziót befejezni (összesen 66.380 kötet). Folytatódik a 2021-ben elindult 3D fotogrammetriával történő tárgydigitalizálás és a Budapest Galéria archívumának digitalizálása, valamint tervben van a BTM honlapján belül a könyvtári oldal megújítása. Mintegy 13.300 tétel digitalizálását, ám műtárgynyilvántartó adatbázisban mindössze 50 új tétel megosztását tervezik a kollégák.

III. Műtárgyvédelem

A 8.600 műtárgy aktív kezelésével számoló tervben a régészeti anyag restaurálása dominál, emellett újkori műtárgyak, valamint az adattár és a könyvtár papíralapú tárgyai szorulnak állományvédelmi beavatkozásra. A Budapest Galéria feladatellátásához kapcsolódóan a köztéri szobrok be- és kitakarása, szükség esetén karbantartása is restaurátori munkát jelent.

IV. Tudományos kutatás

A tudományos kutatási tervek bemutató fejezet általánosságokat fogalmaz meg, a fő célkitűzéseket kevéssé mutatja be. A korábban elindult tudományos munka és doktori kutatások folytatása, két könyv (Török fürdők a főváros területén, Kovács Eszter régész emlékkötete) és az Érett Középkor konferenciához kapcsolódó tanulmánykötet megjelentetését tervezik a kollégák. A hazai kutatási témák száma a tavalyi fellendüléshez képest visszaesett (29 helyet 20 téma), a tudományos konferenciák tervezett száma pedig az előző évhez hasonlóan kettő.

V. Kiállítási tevékenység

A főváros ünnepéhez kapcsolódó két nagyszabású kiállítás mellett a Középkori Főosztály az állandó kiállítások leletekkel és interaktív elemekkel való bővítését tervezi, valamint a Középpontban a középkor sorozat újabb egységének bemutatását a leglátványosabb régészeti leleteket felvonultatva. A Magyar Természettudományi Múzeum munkatársaival együttműködésben a 2022-ben a Budafoki úton feltárt tömegsír bemutatása, valamint egy új várostörténeti kiállítás előkészítése is a tervek között szerepel. A Budapest Galéria szakmai közössége folytatja a fiatal generáció és a kortárs kontextus, reflexiók iránt elkötelezett kiállítási politikáját. A közel 238.000 fős 2022-es látogatószámhoz képest csökkenést, 178.000 főt prognosztizál az összefoglaló. A jegyárak inflációkövető emelése, valamint a BTM marketing és kommunikációs tevékenységének további fejlesztése révén tervezi a vezetőség a bevételek növekedését.

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A megújuló programstruktúra részeként friss városi sétákkal, filmvetítésekkel, török kori kávéházzal, hagyományörző bemutatókkal és táncházzal bővíti a kínálat. Nagyszabású rendezvény köszönti Budapest Napját, valamint idén másodszorra várja az érdeklődőket a Középkori Vár Napja. A Könyvfőváros 2023 eseménysorozathoz két rendezvénnyel kapcsolódik az intézmény, és a kollégák idén először szervezik meg a Kortárs Képzőművészeti Köztéri Biennálét. A tavalyi évhez képest 45-tel kevesebb, összesen 120 rendezvény megvalósításával számol a terv, mintegy 120.000 fő részvételével. A BTM Vármúzeum múzeumpedagógiai tevékenysége a tavalyi évben megkezdett úton halad tovább az órákínálatnak a nevelési-oktatási intézmények igényei alapján megvalósított fejlesztésével. A Budapest Galériában folytatódnak az időszak kiállításokhoz kapcsolódó művészetpedagógiai foglalkozások és a SZEMAFOR – Szemlélet Alkotás Forma tehetséggondozó

műhely általános iskolások számára. Az iskolai közösségi szolgálatban nem terveznek bővítést a kollégák, a tavalyi évhez hasonlóan mintegy 5 fő részvételére számítanak. A kommunikáció területén folytatódik a teljes múzeumot átfogó komplex tevékenység az intézmény ismertségének növelése érdekében, melynek része a Budapest Galéria arculatának megújítása is. A nagyszabású időszak kiállítások, valamint a kapcsolódó rendezvények népszerűsítését a közösségi oldalak, valamint fizetett hirdetések bevonásával tervezik a kollégák. A Budapest Brand Nonprofit Zrt-vel való együttműködés folytatása, valamint a turisztikai szektorral való szorosabb kooperáció is fontos célkitűzéseket jelentenek.

VII. Pályázati tevékenység

Az idei évben is elsősorban a Nemzeti Kulturális Alap pályázatain való részvétellel terveznek a kollégák. Egy berlini művészeti egyesülettel közösen benyújtandó kiállítási pályázaton túl jelenleg zajlik a lehetséges nemzetközi projektlehetőségek feltérképezése.

Ajánlások:

1.

Az országos múzeum, az országos szakmúzeum, a nemzeti könyvtár, az országos szakkönyvtár és az állami egyetem könyvtárának kiemelt feladatairól szóló 30/2014. (IV. 10.) EMMI rendelet 1. § (2) bekezdés b) pontja szerint a múzeum a gyűjtőkörében kiemelt feladatként tudásközpontként módszertani, tudományos, szolgáltató és archiválási feladatokat lát el. A köznevelési és önkéntes kiemelt feladatok ellátásán túl javasoljuk a BTM szakmai tudásközpont szerepének erősítését.

2.

A hozzáférés javítása érdekében javasoljuk a műtárgynyilvántartó adatbázisban, valamint a honlapon is növelni a megismerhető kulturális javak számát.

3.

A tudományos kutatási tervek fő irányvonalai, célkitűzései kevésbé derülnek ki a rövid összefoglalóból. Javasoljuk az előző évben elért előrelépések megőrzését (például a Tudományos Tanács működése, növekvő számú részvétel a kutatási programokban, több publikáció és kiadvány megjelentetése) és a kutatási témák számának növelését.

Budapesti Történeti Múzeum — Aquincumi Múzeum és régészeti park

Országos múzeum beszámolója 2022

Értékelés:

Összefoglalás

A BTM Aquincumi Múzeum és Régészeti Park 2022-es szakmai tevékenységét az átgondoltság és a tervszerűség jellemezte a tudományos munka, a kiállítások megvalósítása és a látogatók megszólítása területén is. A nyilvántartási és a revíziós tevékenység szép eredményeket hozott, valamint sikerült jelentősen növelni a látogatószámot a fokozott közönségkapcsolati és múzeumpedagógiai tevékenység révén, megközelítve a járványidőszakot megelőző látogatottságot.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

A Budapesti Történeti Múzeum (BTM) tagintézményeként, tematikus múzeumi besorolással működő intézmény elsődleges feladata Budapest ős- és népvándorláskori, valamint római kori régészeti örökségének megőrzése, feltárása és társadalmi hasznosítása. A múzeum nem rendelkezik saját stratégiai dokumentumokkal. A beszámoló áttekintése alapján a BTM jelenleg érvényben lévő, az intézményhálózat egészére vonatkozó stratégiai terveit tekintti irányadónak a múzeumvezetés. Az utóbbi évek kiemelt célját a gyűjtemények és azok nyilvántartásának teljes körű digitalizálása jelentette. Az intézmény együttműködik a chicagói Field Museum of Natural History-val egy nemzetközi kiállítás létrehozásában, kilenc fő gyakornokot fogadott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészettudományi Intézetéből, valamint a kollégák részt vesznek az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Lendület Kutatócsoportjában és egy nemzetközi archaeogenetikai pályázat megvalósításában is. A Fővárosi Önkormányzat jóvoltából 2022-ben sor került a múzeum ELMŰ épületének utólagos vízszigetelésére, a Záhony utcai irodaépület lépcsőrekonstrukciójára, valamint részleges felújításon esett át a mitológiai játszótér. Szintén elkészült a régi múzeumépület felújításához kapcsolódóan a kiviteli terv első üteme. A múzeum külső kiállítóhelyein (Fürdőmúzeum, Hercules Villa és Táborvárosi Múzeum) nem zajlottak felújítási munkálatok.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

A kollégák 2022-ben is nagyszámú megelőző feltárást és régészeti szakfelügyelet irányítottak összesen több mint 1300 terepi nap során. Egyes nyilvántartásoknál kizárólag számítógépes formát jelez a táblázat, habár a beszámoló szerint még egyik gyűjtemény sem auditált. Az intézmény komoly hangsúlyt fektet a nyilvántartási feladatok elvégzésére: az Ókortörténeti Főosztály munkatársainak egy része kizárólag gyűjteményvezetői és leltározói munkát végez, amelyet megbízási szerződéssel alkalmazott szakemberek is segítenek. Az összehangolt munka révén mintegy 69.000 tétel beileltározása történt meg, ami dicséretet érdemel.

A tervszerűen zajló revíziós tevékenység együtt jár a tárolási körülmények rendezésével és a műtárgyaknak a 2021-ben kialakított korszerű raktárba való áthelyezésével. 2022-ben a segédgyűjteményeket is figyelembe véve összesen 17.475 leltárkönyvi tétel áttekintése, valamint 12.879 műtárgy digitalizálása valósult meg. Műtárgynyilvántartó adatbázisban a műtárgyak fele, mintegy 1,7 millió műtárgy kereshető, ami kimagasló érték. A múzeum honlapján viszont nem történt további megosztás, évek óta mindössze 1.670 db műtárgy tekinthető meg.

III. Műtárgyvédelem

Ez a szakasz kitöltetlenül maradt, sajnos sem szöveges, sem táblázatos adatokat nem tartalmaz.

IV. Tudományos kutatás

A kollégák elsősorban a főváros területén egykor létezett ős- és népvándorlaskori, valamint római kori településrészletek és a határvédelmi rendszer (limes) topográfiai kutatásait irányítják, valamint az aquincumi mozaikok, kőemlékek, kerámiaanyagok vizsgálatát végzik. Hazai szinten egyedülálló vállalkozás keretében régészeti lelőhelyek radiokarbon módszerrel történő abszolút keltezése érdekében a debreceni ATOMKI (Isotoptech Zrt.) laborjával 175 db minta korszerű datálását végezték el a szakemberek. 19 fő összesen 304 kutatónapon mélyült el a tárgyi leletanyag, a településszerkezet, a temetkezési rítusok, a környezetrégészet és a topográfia szakmai kérdéseiben. A nagyszámú múzeumi kiadványt későbbi értékesítés, könyvtárközi csere, reprezentáció és nyereség célú felhasználás révén tervezik eljuttatni a közönséghez. A kollégák összesen 88 kutatási témán dolgoztak, ami kiemelkedő szám. Egy tudományos konferencia valósult meg a múzeumban, 23 előadást tartottak a munkatársak, valamint 40 magyar nyelvű és 18 idegen nyelvű publikációt jegyeztek.

V. Kiállítási tevékenység

2022-ben Minden út Aquincumba (Rómába) vezet, illetve H.A.S. Háromfogásos gyomortörténelem címmel nyíltak új időszak kiállítások az intézményben. A Legyél Te is az Ókor mérnöke tudáskuckó az ókori tudományos fejlődést mutatta be a fiatal közönség részére. A múzeum műtárgyai a Kertvárosi Helytörténeti Emlékezet Központban megrendezett időszak kiállításon is szerepeltek. 45.286 fő volt az összes látogatószám (közel duplája az előző évi adatnak), amely eredményhez a teljes nyitva tartási időszakon túl a szervezett felnőtt és diákcsoportok, családok látogatói, illetve szolgáltatást igénybe vevők számának növekedése is hozzájárult. A jegyár bevétel és a múzeumpedagógiai programok bevétele is megduplázódott az előző évi eredményekhez képest.

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A kollégák a BTM közönségkapcsolati stratégiájával összhangban tervezték meg az éves programtervet, immár a teljes évi nyitva tartást szem előtt tartva. A Floralia, az Amfifeszt, a Barbár

Napok, a Múzeumok Éjszakája és a Samhain kelta Halloween nagyszabású rendezvényei mellett nyáresti koncertek, városi séták, a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje és családi napja is várta az érdeklődőket. Hozd magaddal a nagyit! címmel ötletes szünidei nagyszülő–unoka program valósult meg. A sokszínű programkínálat révén sikerült újra fellendíteni a múzeum látogatottságát és megközelíteni, vagy akár túlszárnyalni a pandémia előtti mutatókat, ami szép eredmény. 21 fő önkéntes segítette a rendezvények megvalósítását, ám meglepő módon ez az előző évi létszámnak csak a fele.

A múzeumpedagógiai kínálat négy új foglalkozással bővült, valamint az intézmény részt vett a Lázár Ervin Programban is. Összesen 256 múzeumpedagógiai foglalkozás és 130 tárlatvezetés valósult meg 7.210 fő részvételével. Az iskolai közösségi szolgálat keretében érkező fiatalok a rendezvények és a nyári táborok megvalósításába kapcsolódtak be. Hat kolléga oktat rendszeres vagy alkalmi jelleggel a régészeti felsőoktatásban, valamint a BTM-ben jelenleg PhD tanulmányokat folytató három kolléga mind az Aquincumi Múzeum dolgozója, ami dicséretet érdemel.

A múzeum kommunikációs tevékenységének középpontjában a hiteles információátadás és a nagyközönséggel való aktív kapcsolattartás áll a rendszeresen frissített weboldal és a sokféle közösségi médiafelület (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube, blog) révén. A munkatársak szem előtt tartják az egységes vizuális arculat következetes megjelenítésének fontosságát is. Az 1990-ben alapított Aquincum Baráti Kör célja az antik kultúra és a múzeum tevékenységének népszerűsítése, amelyet programok és előadások szervezése, valamint a hagyományőrző csoportokkal való kapcsolatépítés révén valósít meg, részben pályázati források felhasználásával. A múzeum szoros együttműködést folytat a Magyar Idegenvezetők Egyesületével és oktatási helyszínként részt vesz az idegenvezetők képzésében. Az intézmény nyomtatott és online sajtómegjelenéseinek száma csökkenő tendenciát mutat, a közösségi média felületeken viszont emelkedést ért el a követők száma.

VII. Pályázati tevékenység

A 2019-ben Óbuda – Békásmegyér Önkormányzatával közösen elnyert VEKOP 4.1.2–17. pályázat 385 millió Ft-os támogatása révén valósul meg a régészeti park Szentendrei úti kerítésfrontjának megújítása látványstány néven, valamint zajlik az új állandó kiállítás előkészítése is, amelynek kivitelezési munkálatai az elnyert közbeszerzés alapján várhatóan 2023 elején indulnak el. Egyéb hazai vagy külföldi pályázatokról nem informál a beszámoló.

Ajánlások:

1.

A muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet 24. § (3) bekezdése alapján a papíralapú nyilvántartás elhagyására és a számítógépes nyilvántartás teljes körű bevezetésére csak akkor kerülhet sor, ha arra az informatikai szakfelügyelet javaslatára a miniszter engedélyt adott. Kérjük, hogy a gyűjteményi auditálást megelőzően vezessék párhuzamosan a számítógépes nyilvántartást és a papíralapú szak- és egyéb leltárkönyveket.

2.

A hozzáférés növelése érdekében javasoljuk a honlapon elérhető műtárgyak számának emelését is.

3.

Kérjük a tárgyévi műtárgyvédelmi tevékenység bemutatásának pótlását.

4.

Megnehezíti a korábbi évek adataival való összehasonlítást, hogy a nyilvántartási és a tudományos munkát összegző táblázatokban külön tüntetik fel az Ős- és népvándorláskori, valamint az Ókori Gyűjteményhez köthető eredményeket. Kérjük, ezeket a számokat a jövőben egyesítve szerepeltessék az összesítő táblázatokban.

5.

Javasoljuk a pályázati lehetőségek kibővítését a hazai és nemzetközi együttműködések, projekt partnerségek irányában.

Értékelés:

Összefoglalás

A BTM Kiscelli Múzeumban idén is folytatódik a nagyszámú és változatos tematikájú időszak kiállítás és a kapcsolódó rendezvények megvalósítása. Fontos célkitűzéseket jelent a Múzeum Digitár számítógépes nyilvántartás bevezetésének folytatása, a leltározatlan törzsanyag tervezett feldolgozása, valamint a kommunikációs területen a sajtókapcsolatok erősítése.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

A fejezet nagyon hiányosan van kitöltve, sajnos egyáltalán nem tartalmaz szöveges összefoglalókat. A dolgozói létszám a beszámolóban jelzett 33 fő helyett 22 kollégát mutat, ez vélhetően téves adat. A kiemelt stratégiai célok táblázatos bemutatása három időszak kiállítás és egy tanulmánykötet megvalósítását tartalmazza, amelyek nem igazán tekinthetők stratégiai céloknak.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

A múzeum műtárgyraktárai teljesen megteltek, a munkatársak az installációs raktár részbeni felszámolása révén terveznek új területeket nyerni. A budapesti divat 150 éve című időszak kiállítás megvalósítása révén a Textilgyűjteményben jelentős gyarapodás várható, valamint a további gyűjtemények is számíthatnak bővülésre helyszíni gyűjtés, ajándékozás és adásvétel révén. Folytatódik a Múzeum Digitár integrált számítógépes gyűjteménykezelő rendszer használatára való áttérés, célul tűzve ki az év végéig a honlapról is elérhető műtárgy-adatbázis létrehozását. A leltározatlan törzsanyag feldolgozása, az aktuális gyarapodások nyilvántartásba vétele is folyamatos feladatokat jelent a muzeológus kollégák számára. A revíziós tevékenység célja a Plakátgyűjteményben megkezdett munkák folytatása és a többi iparművészeti gyűjteményben a munka elindítása. A tárgyévben összesen 3.700 tétel digitalizálását tervezik a kollégák (előfordulhat, hogy a nyilvántartási rendszerbe az adatok átemelése, pontosítása a Digitális Média Csoport munkatársainak jelentős energiáit lekötí).

III. Műtárgyvédelem

A raktárkapacitások elégtelensége, az átmeneti raktár és a manipulációs tér hiánya jelentősen megnehezíti a muzeológus és a restaurátor kollégák munkáját, valamint veszélyezteti a megőrzött műtárgyak állapotát. A Magyar Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tanszékével való együttműködés keretében folytatódik egyes kiválasztott műtárgyak megújulása. Összesen 220 tárgy aktív kezelését tervezik az összefoglaló alapján.

IV. Tudományos kutatás

A kutatások főként a 2023–2024-ben megvalósuló időszak kiállításokhoz kapcsolódnak. A kollégák tervezik a Tanulmányok Budapest Múltjából című folyóirat korszerű megújítását, valamint két tudományos konferencia megrendezését.

V. Kiállítási tevékenység

A terv öt saját időszak kiállítás megvalósítása mellett befogadott tárlatokkal is számol. Az idén is újszerű és változatos kiállítási tematikák között szerepel a Nyugati tér története, a frizurakészítés forradalma, a fővárosi divat 150 évének áttekintése, valamint Lajta Béla építész és Reigl Judit képzőművész életművének bemutatása. A terv 24.000 fős látogatószámot prognosztizál (2022 tényleges eredmény: 19.561 fő).

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A múzeumban folytatódnak a főként a kisgyermekes családokat megszólító egész napos rendezvények (Farsang, Húsvét, Kiscelli Nap és Advent) és az országos programsorozatok (Kulturális Örökség Napja, Múzeumok Éjszakája, Ars Sacra Fesztivál stb.) Az időszak kiállításokhoz kurátori és szubjektív tárlatvezetések, szakmai napok, konferenciák, workshopok, családi napok és zenei programok kapcsolódnak. A múzeumpedagógiai tevékenység a korábbi hagyományokat folytatja, új elemként jelenik meg a havi rendszerességgel alkotó program, az érzékenyítő foglalkozások és a középiskolások kiemelt megszólítása. 2023 kiemelt kommunikációs célja a sajtóval való kapcsolattartás erősítése, a sajtólista bővítése és a sajtófigyelés követése.

VII. Pályázati tevékenység

Idén is az NKA által kiírt pályázatokon való indulással számolnak a kollégák.

Ajánlások:

1.

Az intézményi szakmai stratégia aktuális évi kiemelt céljainak bemutatásánál kérjük, térjenek ki arra, hogy a BTM jelenleg érvényben lévő, az intézményhálózat egészére vonatkozó stratégiájának megvalósításához hogyan járul hozzá a BTM Kiscelli Múzeum.

Értékelés:

Összefoglalás

A BTM Aquincumi Múzeum és Régészeti Park 2023-as munkaterve átgondolt, reális célkitűzéseket fogalmaz meg a tudományos, a kiállítási és a közönségszolgálati területeken is. A pályázati támogatás révén várhatóan elkészül az aquincumi limest bemutató új állandó kiállítás, amely mellett egy új és egy folytatólagos időszakos kiállítás várja majd a látogatókat.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

Idén az alapfeladatokon túl a dokumentációs és nyilvántartási kötelezettségek ellátása és a régészeti örökség élményszerű bemutatása képezik a stratégiai célkitűzéseket. Folytatódnak a korábban megkezdett hazai és nemzetközi együttműködések az oktatás és a kutatás területén (egyetemi régészhallgatók fogadása, részvétel az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Lendület projektjében, archaeogenetikai pályázat megvalósítása). Két új feladatként a kollégák tervezik a Hajógyári szigeten a helytartói palota területének komplex geofizikai felmérését az Osztrák Régészeti Intézettel közösen, valamint az aquincumi embertani anyag kutatását az MTA Régészeti Intézetével együttműködve. A múzeumi ingatlanokat tekintve elkészül a régi múzeumépülethez kapcsolódó rekonstrukció kiviteli tervének II. üteme, illetve folytatódik a VEKOP 4.1.2–17. pályázat keretében a Látványsétány kivitelezése és az ELMŰ épületben az aquincumi limest bemutató új állandó kiállítás megvalósítása.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

Az intézményi gyűjtemények gyarapodása elsősorban a régészeti munkákhoz kötődik, amelyek nehezen tervezhetők; jelenleg nyolc feltárás előkészítése zajlik. A nyilvántartási feladatokat idén is szerződéses munkatársak és egyetemi hallgatók bevonásával tervezik a kollégák teljesíteni (összesen 45.000 tétel beeltározása), valamint a 2021-ben elkészült új raktárhelyiség megfelelő berendezése is fontos célkitűzés. Revízió keretében 28.300 tétel áttekintését tervezik a munkatársak, amely munka után anyagtípus szerint elkülönítve fogják tárolni az átvizsgált műtárgyakat (állat- és embercsont, mozaik, falfestmény, téglák). A BTM stratégiai tervében előírányzott 30%-os digitalizálási arányt a kollégák a régészeti gyűjtemények hatalmas tárgyanysága miatt nem tartják reálisan megvalósíthatónak, így ott ennek harmadával terveznek, összesen 20.000 tárgy digitalizálásával számolva. 200.000 új tétel kerülne be műtárgynyilvántartó adatbázisba és a honlapon 1000 új tárgy lenne kereshető, ami előrelépés a korábbi év hozzáférési eredményeihez képest.

III. Műtárgyvédelem

Ez a szakasz kitöltetlenül maradt, sajnos sem szöveges, sem táblázatos adatokat nem tartalmaz.

IV. Tudományos kutatás

Folytatódnak a topográfiai kutatások, az aquincumi mozaikok, kőemlékek, kerámiaanyagok és a légiótábor vizsgálata. A terepi tudományos munka részeként roncsolásmentes vizsgálatok elvégzését tervezik a kollégák Budapest egyes területein, és részt vesznek a főváros egyesítésének 150. évfordulójára készülő történeti monográfia, valamint egy tanulmánykötet megvalósításában. A kutatási témák száma magas, 77 db és egy tudományos konferencia megvalósulásával számol a terv.

V. Kiállítási tevékenység

Az év folyamán várhatóan elkészül az aquincumi limest bemutató új állandó kiállítás. Folytatódik a H.A.S. Háromfogásos gyomortörténelem című gasztronómiai kiállítás és egy új időszakos tárlat mutatja be az elmúlt évek legszebb régészeti leleteit. Az összes látogatószám kismértékű emelkedésével számol a munkaterv (46.700 fő).

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A tervek szerint a nagy sikernek örvendő és ismert hagyományörző programok lebonyolításán és a központi szervezésű eseményekhez (Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja) való csatlakozáson túl a zene- és irodalomkedvelőket megszólító események is folytatódnak. A múzeumpedagógiai tevékenység az iskolai tananyaghoz való történelmi kapcsolódás révén az 5. és a 9. osztályos diákokra fókuszál, valamint többféle tematikájú nyári tábor is várja az érdeklődőket. A kommunikációs cél az intézményi ismertség erősítésével a meglévő látogatók megtartása és újak megszólítása az Ókor közelebb van, mint gondolnád szlogen és a már bejáratott ókori tematikájú nagyrendezvények köré épülően.

VII. Pályázati tevékenység

A pályázati tevékenység a már említett VEKOP pályázat keretében vállaltak megvalósítására fókuszál, továbbá a Nemzeti Kulturális Alap esetleges új pályázati kiírásaival számol.

Ajánlások:

1.

Kérjük a tárgyévi műtárgyvédelmi tevékenység bemutatásának pótlását.

Értékelés:

Összefoglalás

A BTM Kiscelli Múzeum zöldövezeti műemlék helyszíne, friss tematikájú várostörténeti és művészeti kiállításai egyedi színfoltot jelentenek a főváros kulturális palettáján. 2022-ben összesen tizenegy időszak kiállítás létrehozásában vettek részt a kollégák, sikerült új célcsoportokat megszólítani és jelentősen nőtt a múzeum látogatószáma. Emellett viszont a gyűjteményi munkák (revízió, digitalizálás), a stratégiai elképzelések mentén zajló kutatás és a széleskörű kommunikációs tevékenység háttérbe szorultak. Javasoljuk a jövőben a kapacitások figyelembevételével zajló tervezést, a kiállítások létrehozása és a gyűjteményi munkák közötti egyensúly megvalósítását.

I. Szervezeti kérdések és intézményi stratégia

A Budapesti Történeti Múzeum (BTM) tagintézményeként, területi múzeumi besorolással és összesen 33 fő kollégával működő Kiscelli Múzeum nem rendelkezik saját stratégiai dokumentumokkal. A beszámoló áttekintése alapján részben a BTM jelenleg érvényben lévő, az intézményhálózat egészére vonatkozó stratégiai terveit tekinti irányadónak a múzeumvezetés. 2022-ben az Újkori Várostörténeti Főosztály kiemelt célkitűzését jelentette a főváros egyesítésének 150. évfordulójához kapcsolódó programok előkészítése és a digitalizálási tevékenység növelése. A képzőművészeti gyűjteményt és a kortárs művészeti kiállításokat gondozó Fővárosi Képtár a balatonfüredi Vaszary Galériában valósított meg nagyszabású, 120 műtárgyat felvonultató időszak i tárlatot, valamint a végéhez közeledik a grafikai gyűjtemény teljes revíziója. A hazai és nemzetközi projektek bemutatása helyett a megvalósult időszak i kiállítások részleteiről olvashatunk a 6. pontnál. A múzeum barokk épülete, melléképületei és a környezet átfogó felújításra szorul, mivel az épületegyüttes állaga a folyamatos, kisebb karbantartási munkálatok ellenére évről-évre romlik. A műtárgyraktárak állapota az állományvédelmi követelményeknek nem vagy csak részben felel meg, a helyiségek túltelítettek. Az akadálymentes megközelítési lehetőség jelenleg a földszinti kiállítóterekben és az altemplomban biztosított.

II. Gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, hozzáférés

A gyűjteménygyarapítás ajándékozás (300 db), nagyrészt pályázati források révén megvalósított adásvétel (430 db), illetve kismértékben helyszíni gyűjtés (cégérek mentése, utcai plakát) révén valósult meg. A Fővárosi Képtár gyűjteménygyarapítása korábban fővárosi mecenatúra révén valósult meg, jelenleg a BTM által biztosított 1.800.000 Ft saját forrás áll rendelkezésre.

A Gyűjtemények nyilvántartása táblázat adatai alapján a nyilvántartás nagyrészt hagyományos módon történik, a leírókartonok egy része számítógépen is kereshető és összesen 550 tétel került be

szakleltárkönyvekbe (ez kevesebb, mint az éves gyarapodás). Az intézmény által korábban használt Törzsléltár nyilvántartási adatbázisból (ennek használata nem volt feltüntetve a táblázatban) Excel file-okon keresztül a Múzeum Digitár rendszerbe történt jelentős mennyiségű adatátvitel mind az Újkori Vároštörténeti Főosztály, mind a Fővárosi Képtár gyűjteményeit illetően. Fontos nyilvántartási előrelépést jelent az integrált gyűjteménykezelő rendszer bevezetésének megkezdése. Szerencsés lenne összességében is látni, hogy a teljes gyűjteményi anyag hozzávetőlegesen hány százaléka szerepel jelenleg az adatátvitelt követően a Múzeum Digitár adatbázisában.

A tárgyévben mindössze 2.900 tétel revíziója valósult meg (2021: 6.511 tétel), ami jelentős visszaesést jelent. A revíziós táblázat adatai alapján nem teljesen világos, pontosan melyik gyűjtemények átnézett tételeit jelenti ez az összesítő adat; valószínűleg 500 tétel a Textilgyűjteményhez tartozik és 2.400 pedig a Plakátgyűjteményhez és a Grafikai Gyűjteményhez. A 8.200 tételszámú Grafikai Gyűjtemény 2020-ban indult teljes revíziója jelenleg 7.900-nál tart, így várhatóan hamarosan befejeződik, ami szép eredmény.

A Fényképgyűjtemény 2000 db üvegnegatívjának digitalizálása, mint kiemelt projekt külsős szakemberek bevonásával valósult meg. A tárgyévben összesen 4.455 tétel digitalizálása történt meg (valószínűleg az üvegnegatívok digitalizálásán túl) és 306 digitális felvétellel bővült a Fényképgyűjtemény anyaga. A múzeum honlapja alapján az Intézményben Digitális Média Csoport működik három fő digitalizáló munkatárssal, ennek fényében a fenti tételszám mindenképpen kevésnek tekinthető. Jelentősen csökkent a műtárgynyilvántartó adatbázisban kereshető kulturális javak száma (2021: 13.275, jelenleg 4.000 tétel) és a honlapon hozzáférhető műtárgyak száma is, ami talán a nyilvántartási rendszerek közötti adatátvitelhez köthető.

III. Műtárgyvédelem

A Kádár (játék) katonái című, a Vármúzeumban megvalósult időszak kiállításához kapcsolódóan a műtárgyak előzetes állományvédelmi kezelésben részesültek, valamint a Térkép-, Kézirat- és Nyomtatványtár tárgyai átkerültek savmentes és részben egyedileg legyártott tároló dobozokba. Több raktárban hőmérséklet és páratartalom mérő készülékeket helyeztek ki a kollégák, amelyeket a gyűjteménykezelő munkatársak folyamatosan monitoroznak. A feladatokat részletesen bemutató táblázat adatai alapján 146 papírtárgy tisztítása és 70 műtárgy aktív restaurálása valósult meg. Ez utóbbi adat önmagában kevés információt ad az elvégzett munka mennyiségéről, figyelembe véve a gyűjtemények rendkívül változatos tárgyanyagát. Mivel az öt fő restaurátor kolléga által egyénileg teljesített feladatokról csak részben tájékoztat a táblázat, így a műtárgyvédelmi tevékenység nem teljesen tekinthető át.

IV. Tudományos kutatás

A tudományos munka fő irányainak bemutatása helyett az összefoglalóból néhány kolléga egyéni kutatási eredményeit ismerhetjük meg. Kiemelendő a Virtuális leletmentés című, évekkal ezelőtt indult projekt következetes megvalósítása, amely során az Építészeti- és a Fotógyűjtemény együttműködésében az 1960-as, 1970-es évek lebontás előtt álló, de építészeti értéket képviselő épületeinek részletes fotódokumentációja valósul meg. A kutatási témák száma csökkent (2021: 23

db, 2022: 15 db), és mindössze egy kutatási programban vettek részt a kollégák. Tudományos konferencia nem valósult meg, jelentősen emelkedett viszont a külső konferenciákon tartott előadások száma, a magyar nyelvű publikációk és a tudományos kiadványok száma, ami dicséretet érdemel.

V. Kiállítási tevékenység

A kollégák kimagasló számú, változatos és ötletes tematikájú időszak kiállítást rendeztek: nyolc tárlat a múzeumban, kettő külső helyszínen, egy pedig vándorkiállításként szintén a múzeum falain kívül valósult meg. A sokszínű várostörténeti kínálatból érdemes kiemelni a több mint 5000 látogatót megszólító Show és business Pest-Budán: kötéljárók, önmozgányok és más világszámok című kiállítást a 19. századi műtárgyosokról, amelyhez részletes virtuális tárlat is készült; a Vau! A fővárosi kutyatartás kultúrtörténete című kiállítást és a Vármúzeumban létrejött Budapest köszönti a Girót kiállítást, amely a kerékpárversenyzés történetét mutatta be. A korábbi nagy sikerű Kloáka, kanális, klozet. A csatornázás kultúrtörténete című kiállítás a szegedi Móra Ferenc Múzeumban mutatkozott be vándorkiállításként. A Fővárosi Képtár szervezésében a Templomtérben valósult meg Gerhes Gábor Atlas című kiállítása és az Elmozdul a fal. Mácsai István kiállítása című tárlat, Balatonfüreden a Vaszary Galériában pedig a Rippl-Rónai Józseftől Maurer Dóráig. Válogatás a Fővárosi Képtár modern gyűjteményéből című kiállítás várta a látogatókat. A befogadott kiállítások a kísérleti kortárs fotográfia, a jelmeztervezés és a design területére kalauzolták az érdeklődőket. A gazdag kiállítási kínálat és a kapcsolódó programok révén jelentősen növekedett a látogatószám, megközelítve a 20.000 főt (2021: 12.527 fő), ami kimagasló eredmény a múzeum történetében. A múzeumi terek bérbeadásából jelentékeny bevétele volt az intézménynek (2022: 31.070.000 Ft), valamint a múzeumi bolt forgalma is számottevő (4.322.000 Ft).

VI. Közönségkapcsolat, kommunikáció

A változatos közművelődési programok az év során egyenletesen előszta valósultak meg, a megnyitókön és a záróeseményeken túl rendszeresen megvalósuló rendezvény a Kiscelli Farsang, a Kiscelli Húsvét, a Múzeumok Éjszakája, a szeptember elején megrendezett Kiscelli Nap és az Advent. A 31 programon összesen 2.400 érdeklődő vett részt, a BTM önkéntes programja révén pedig három fő segítette az események sikeres lebonyolítását.

Háromféle múzeumpedagógiai kínálat kapcsolódott az időszak kiállításokhoz, összesen 95 foglalkozás valósult meg és 16 hétfégi múzeumi születésnap várta a gyerekeket. A programok egy része a Kiscelli kastélykertben valósult meg és a Lázár Ervin Program keretében 600 diák kereste fel a múzeumot. Három diák összesen 20 órában vett részt az Iskolai Közösségi Szolgáltatban, ami arra utal, hogy nem projektalapon, inkább alkalmi feladatok keretében működnek együtt a kollégák a fiatalokkal. Kilencven kutató összesen 107 alkalommal kereste fel az intézményt, a legnagyobb érdeklődés a Fényképgyűjtemény anyagára irányul.

A kommunikációs tevékenység bemutatása fejezet a közösségi médiafelületek (Facebook, Instagram) használatára fókuszál, amely platformokon kiállításokat bevezető kampányokkal, a már említett Virtuális leletmentés projekt újdonságaival, évfordulós napok és kortárs műalkotások részleteinek

megosztásával szolgáltatnak változatos tartalmakat a kollégák. A grafikai anyagok az intézményi arculatnak megfelelően, következetes vizualitással készülnek. A fejezet a kommunikáció további területeit (sajtókapcsolatok alakulása, média megjelenések stb.) nem ismertette.

VII. Pályázati tevékenység

A kollégák kizárólag az NKA Kollégiumaihoz pályáztak kiállítás és katalógus létrehozása, műtárgyvásárlás, restaurálás, állományvédelmi fejlesztés és egyéb szakmai célok megvalósítása érdekében. A benyújtott pályázatok révén összesen 18.935.000 Ft támogatást sikerült elnyerniük.

Ajánlások:

1.

A múzeumnak otthont adó, műemléki védelem alatt álló egykori trinitárius templom és kolostor épületegyüttese, valamint a melléképületek átfogó felújításra és korszerűsítésre szorulnak. Javasoljuk az épületek teljes körű állapotfelméréséhez és a felújítás építészeti tervezéséhez szükséges anyagi források meghatározását és az önkormányzati vagy pályázati támogatási lehetőségek feltérképezését annak érdekében, hogy a felújítás belátható időn belül ütemezhető legyen.

2.

A muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről szóló 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 2. § (2) bekezdés a) pontja alapján az intézmény gyűjteményenként hétévente revíziót folytat le. Javasoljuk a műtárgyállomány nagyságrendjéhez mérten nagyobb mértékű és előzetes tervezés alapján zajló revízió megvalósítását az Újkori Várostörténeti Főosztály gyűjteményeiben is.

3.

A digitalizálási munka az ezzel foglalkozó kollégák létszámához viszonyítva nem tűnik elég eredményesnek. Javasoljuk a feladatok racionalizálását és tervszerű megvalósítását.

4.

A műtárgyvédelem bemutatásánál a szöveges és a táblázatos részben is kérjük részletesen, műtárgy típusonként bemutatni az elvégzett feladatokat.

5.

A tudományos kutatás úgy tűnik, inkább a muzeológusok személyes érdeklődését tükrözi és nem egységes intézményi terv alapján zajlik. Kérjük 2023 folyamán a BTM stratégiájában megfogalmazott kutatási irányelvek figyelembevételét a kutatási feladatok meghatározásánál.

6.

Az Iskolai Közösségi Szolgálat keretében javasoljuk a projekt alapú, egy-egy fiatallal időben hosszabb távú együttműködés megfontolását a néhány órás szolgálat helyett.

7.

Kérjük, hogy a kommunikációs tevékenység ismertetésekor a közösségi médiafelületek használatán túl a stratégiai irányok, a sajtókapcsolatok, a média megjelenések és a hirdetési kampányok bemutatására is térjenek ki.